

1914

1612

Till

KONUNGEN.

Skogsarbetarnas ställning torde för Eders K. Maj:t icke vara obekant. Under den senare tiden ha tvänne motioner framburits i riksdagen i syfte att förbättra skogsarbetarnas levnadsförhållanden och nu senast har Eders K. Maj:t för samma ändamål tillsatt en särskild komité med uppdrag att utreda och inkomma med förslag i frågan. Ehuru vi

äro övertygade om att denna undersökning skall leda därhän, att åtgärder vidtagas för att förbättra skogsarbetarnas levnadsförhållanden, kunna vi dock icke underlåta att göra Eder uppmärksam på en del missförhållanden, som göra sig gällande vid avvärkningarna å Hamra kronopark i Gävleborgs län, samtidigt som vi framföra en del önskemål, vilka vi anse omedelbart kunna genomföras, utan att på något sätt ingripa störande på de möjliga förslag den av Eders K. Maj:t tillsatta komitén kan framkomma med eller de åtgärder regering och riksdag komma med stöd av denna utredning, att vidtaga.

Inom och invid Hamra kronopark äro flera byar belägna, såsom Tandsjö, Sjöändan, Fågelsjö, Rullbo, Lillhamra, Sandsjö, Hamra och Björkbärg. Befolkningen i dessa byar leva under rätt svåra förhållanden. Den icke jordägande befolkningen är uteslutande hänvisad till att skaffa sig levebröd genom arbete i skogarna; detsamma gäller även i stor utsträckning jordägarna och arrendatorerna. Vid anställande av arbetare vid avvärkningarna å Hamra kronopark taga dock avvärkarna (bolagen) liten eller ingen hänsyn till den bofasta befolkningen, utan ser det ut som om avvärkarna i första hand sökte få arbetare från andra trakter och sedan dessa beretts arbete den bofasta befolkningen ihågkommes. Flera exempel finnas, som visa hurusom avvärkarna vid drivningarnas bortsättande, hästägare (körare) utifrån givits arbete framför de bofasta hästägarna. Dessa senare ha, så att säga, fått stå på reserv och sedan det längre fram på vintern visat sig nödvändigt att anställa flera körare, ha avvärkarna rent av fordrat att de skulle utföra det arbete som anvisades dem. De avvärkningsskiften eller delar därav, som då anvisats dem ha varit sådana som legat långt borta eller oländiga. D. v. s. de ha erhållit det sämsta arbetet. Det inträffar även att en person åtager sig utdrivningen å ett helt block. Sedan denne åt sig utvalt de bästa skiftena utbjuder han de övriga till försäljning. De som då önska arbete, få av honom köpa (= åtaga sig) skiften för ett pris som ibland uppgår till 50 kr. pr skifte. När man vet att arbetspriserna förut äro nedprässade till det yttersta kan man förstå att denna summa, som blir en minskning av arbetsförtjänsten, är kännbar. Det är icke blott körarna som drabbas av detta system utan även huggarna, då det är körarna, som anställa dessa. Körarna från andra trakter ha oftast huggare med sig från sin hembygd, vadan de på platsen bosatta huggarna äro hänvisade till att söka anställning hos de bofasta körarna. Följden härav blir sålunda att då körarna ej få något arbete bli också huggarna utan sådant.

Då vi tro att det ligger i hela landets inträse att dessa platser utveckla sig, uttala vi den förhoppningen att Eders K. Maj:t ville medvärka till att de som köpa avvärkningsrätten, vid utdrivningarna i första hand anställa sådana arbetare som äro skattskrivna inom nämnda byar.

En annan olägenhet, som gör sig starkt gällande är att arbetspriserna ej stå i rimligt förhållande till levnadsomkostnaderna. Då avvärkarna erinras därom får man till svar att priset på virket är så högt att detta nödvändiggör en låg betalning för utdrivningen. Detta vill med andra ord säga, att arbetarna skola sitta emellan då avvärkarna, enligt sina beräkningar, fått betala för mycket för skogen. Det vidkommer icke oss att avgöra huru det förhåller sig med det pris avvärkarna betala, men även om detta skulle vara högt — vilket vi dock ha svårt att tro — kan detta icke få motivera en låg betalning för det arbete de måste ha utfört. Arbetslönen måste, enligt vårt förmenande, regleras med hänsyn till levnadsomkostnaderna. Sedan bolagen inropat avvärkningsrätten uppdelade de blocken i skiften och åsätta varje skifte ett pris som köraren får för utdrivningen. (Köraren får anställa huggare och övriga erforderliga arbetare i sin tjänst). Dessa pris äro, som ovan framhållits ofta så låga att köraren då arbetet är färdigt, sedan han betalt sina med utdrivningen förenade utgifter, står i stor skuld till bolaget. På så sätt binda bolagen vid sig personer som äro tvingade att utföra arbetet för det pris bolagen behaga giva. Protesterar han, hota bolagen med att uttaga sin fordran vilket är liktydigt med att köraren blir ruinerad. Köraren tvingas därigenom att prätta ner arbetslönen för de arbetare som han har i sin tjänst. En ändring av detta förhållande är nödvändig. Denna ändring kan dock endast nås därigenom att en gräns fastställs *under vilken* arbetspriserna ej få gå. Kronan bör, efter samråd med en arbetsprismynd, bestående av jägmästaren, ett ombud för arbetarna och en opartisk person, före avvärkningsauktionerna fastställa denna gräns och skola avvärkarna förbinda sig att i händelse det av dem fastställda priset ej uppgår till minimibeloppet, utbetala skillnaden.

Arbetarnas bostäder i skogarna lämna mycket övrigt att önska. Med en god vilja från kronans sida skulle dock detta missförhållande lätt kunna avhjälpas. Enligt hittills gängse bruk skall avvärkaren uppföra bostäder åt arbetarna. Då avvärkningstiden oftast är ettårig, är det helt naturligt att avvärkaren ej vill nedlägga så stora kostnader på bostäderna, utan söker denne att komma ifrån denna uppgift så lättvindigt som möjligt. Därtill kommer, till följd av att virkesauktionerna ej hållas förr än i september eller oktober månader, att avvärkaren ej kan påbörja bostadsbyggandet förr än sent på hösten, sedan marken frusit och ibland ej förr än snö fallit. Allt efter som marken tinar upp inne i kojan (bostaden) sjunker väggarna och stora öppningar uppstå mellan stockarna. Vilka följer detta medför är lätt att inse. Förutom att arbetarna i sådana kojor ådraga sig sjukdomar, kunna de ej bjuda dem den trevnad och vila de behöva efter dagens slit i köld och snö. De flesta kojor som uppföras å Hamra kronopark äro omkring 6 meter långa och 6 $\frac{1}{2}$ meter breda. Det högsta antalet arbetare som bör inrymmas i en sådan koja är 16 man, men ofta instuvats det flera, *ända upp till det dubbla antalet*. Man kan förstå huru det under sådana förhållanden skall bli med trevnaden inne i kojan då 32 man skola trängas om varandra, på en gång laga sin mat vid den enda spisel, samt huru det skall bli med vilan under natten då 16 man skola packa sig tillsammans på en brits, som är högst 6 meter lång. Varje man får då till sitt förfogande 37,5 cm. av britsen.

En var torde inse att detta missförhållande ej kan få fortfara längre och vi anse att kronan härvidlag bör träda emellan genom att uppföra bostäderna och sedan hyra ut dem åt de respektive avvärkarna. Vi finna ej att detta skulle möta några olägenheter, ty så snart utstämplingen är gjord och indelningen av block värkställd, bör det vara mycket lätt för jägmästaren att bestämma det behöfliga antalet bostäder samt läget för desamma. Bostäderna skulle då kunna uppföras under sommaren och arbetet göras mera omsorgsfullt än vad nu är fallet. En annan sak som även talar för att kronan bör uppföra bostäderna är den, att flera personer eller bolag avvärka samma område. Det är nämligen så, att en person eller bolag, har timmeravvärkningen om hand, och sedan denna värkstälts överlämnar kronan kolningen åt en annan person eller bolag. Den förstnämnda har under nuvarande system att icke blott uppföra bostäder åt sina arbetare, utan även åt den andres, den efterkommande avvärkarens.

Slutligen vilja vi fästa Eders K. Maj:ts uppmärksamhet vid att det inom kronoparken finnes stora områden ej skogbärande, men odlingsbar, mark, myror. Dessa områden skulle utan allt för stora kostnader kunna uppodlas och på så sätt göras fruktbringande. Den del av den bofasta befolkningen som ej är jordbrukare måste då skogs- och flottningsarbetet avslutats gå arbetslösa, då inget annat arbete finnes att få. De flesta av dessa önska inget högre än att under den tid de gå arbetslösa få ägna sig åt jordbruket, men dels sakna de medel att skaffa sig en egen torva och dels finnes det ej håller jord att köpa i dessa trakter. Därför synes det oss lämpligt att kronan uppdelade vissa områden i småbruk och upplåte dessa mot besittningsrätt.

